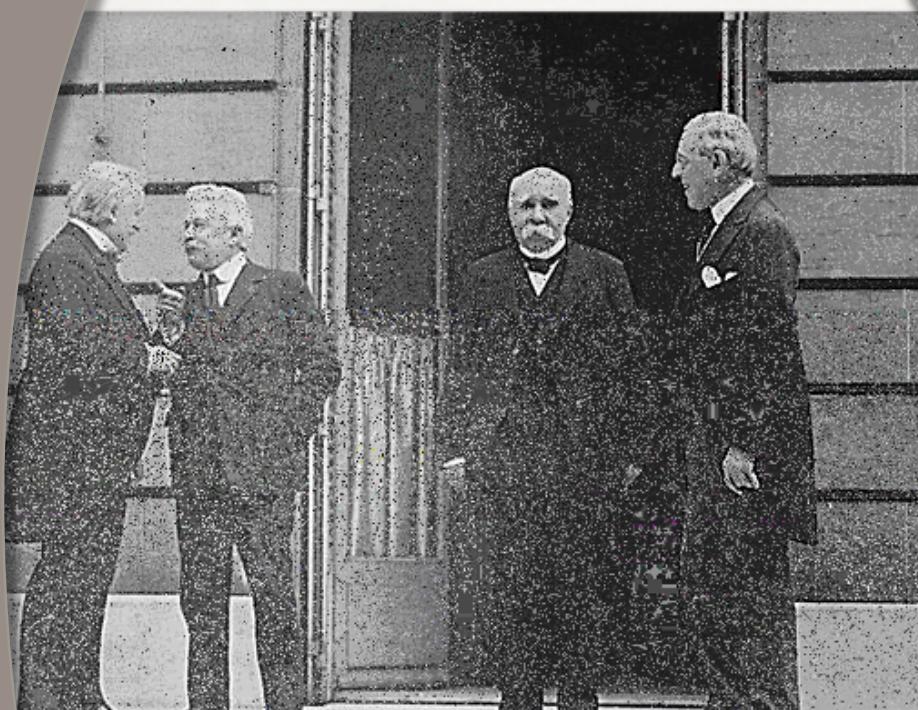

Iljo Trajkovski

Š

Stvaranje zajedničke države Kraljevine
SHS / Kraljevine Jugoslavije i velike sile

Ključno pitanje

Koliko se Pariška mirovna konferencija pokazala značajnom za narode Balkana?

T

Glavna tema ovog modula je razdoblje s kraja Prvog svjetskog rata, Mirovna konferencija u Parizu i stvaranje Kraljevine SHS/ Kraljevine Jugoslavije.

Ovaj modul je relevantan za sve države uključene u ovaj projekt i vrlo je kontraverzan te osjetljiv. Stvaranje nove države je početna točka brojnih sukoba i ratova tijekom 20. stoljeća na Balkanu.

I č

Stjecanje osnovnih znanja o Pariškoj mirovnoj konferenciji. Ko je sve sudjelovao, kada i gdje je ovaj događaj održan?

Učenici će ocijeniti značaj Pariške mirovne konferencije, očekivanja i razočarenja među balkanskim narodima. Analizirat će značaj odluka Pariških mirovnih ugovora za male narode i kakav su učinak oni imali na Balkanu. Primijenit će znanja o Pariškoj mirovnoj konferenciji u odnosu na situaciju na Balkanu u današnje vrijeme.

C

* Pregled očekivanja i razočaranja od Mirovne konferencije u Parizu, a posebno nove države prepoznate na Pariškoj mirovnoj konferenciji.

* Kritičko razumijevanje utjecaja svjetskih politika na situaciju na Balkanu.

90
minuta

K 1 – Uvod (kontekstualizacija) – nastavnik predstavlja temu, čita uvod i objašnjava različite vrste izvora. Za rad s prvom grupom izvora bit će formirane grupe od po četiri učenika.

K 2 – prve dvije aktivnosti se odigravaju istovremeno, ali u različitim grupama. Nakon formiranja najmanje 6 grupa učenika od po 4 člana, nastavnik daje prva dva izvora za Aktivnost 1 u prve tri grupe učenika, a druge tri grupe učenika dobivaju izvore iz Aktivnosti 2. Imat će na raspolaganju 7 minuta da objasne svoje zaključke, a nastavnik slučajnim odabirom bira jednu grupu za Aktivnost 1 i jednu za Aktivnost 2, a komentari iz drugih grupa su dobrodošli. Vrijeme za ove aktivnosti: 17 minuta.

K 3 – kao i u prethodnom slučaju, sljedeće dvije aktivnosti odigravaju se u isto vrijeme. Ovoga puta nastavnik bira po jednog učenika iz svake grupe, tako da ostaje 6 grupa od po tri učenika i sedma grupa koja će imati 6 učenika.

Aktivnost 3 ima tri grupe izvora i tri pitanja na koja treba odgovoriti. Svaka grupa izvora i svaki odgovor bit će dani dvjema grupama učenika. Sedma će grupa učenika raditi Aktivnost 4 ili će dobiti 14 točaka predsjednika SAD-a Woodrowa Wilsona kao izvor i odgovoriti na pitanja.

K 4 – Nastavnik nasumičnim rasporedom traži odgovore grupa i uključuje sve učenike da daju primjedbe i komentare na odgovore.

K 5 – Nastavnik daje neki uvod u temu ili čak može pripremiti mali tekst s osnovnim informacijama o Kraljevini SHS / Jugoslaviji. Također se može koristiti dvama zemljovidima Balkanskoga poluotoka iz 1913. i 1919. godine.

K 6 – Nastavnik će formirati 4 grupe od po 6 učenika, dat će im zastavu i grb Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca te novčanice koje su bile u optjecaju u Kraljevini SHS / Jugoslaviji. Učenici rade Aktivnost 5.

K 7 – Nastavnik će spojiti grupe u dvije grupe, tako da mogu raditi s većim brojem dokumenata i izvora. Učenici će početi s Aktivnošću 6, a obje grupe će raditi na kronološkoj vremenskoj liniji, tj. postavljat će informacije iz izvora na lenu vremena.

K 8 – učenici i nastavnik će pokušati pronaći odgovor na ključno pitanje: koliko se Pariška mirovna konferencija zaista pokazala značajnom za balkanske narode?

Aktivnost 1

č , , č

1. Opiši što vidiš na ilustraciji!
 2. Zašto su ti likovi na crtežu?
 3. Zašto je ilustracija nazvana „Zločin stoljeća“?
- Molimo da odgovorite na pitanje u dnu ilustracije.

Izvor 1

Osnovni je cilj ove Konferencije bio da se kazne Sredi nje sile, zemlje koje su smatrane odgovornima za izbijanje Prvog svjetskog rata. Nekoliko je nekada velikih europskih carstava uni tenu, a druga fatalno oslabljena. *Pad carstava otvorio je mogućnosti nekada podaničkim i malim narodima širom Europe.*

Margaret Olwen MacMillan, *Paris 1919: Peacemakers: Six Months That Changed the World*, London 2003. (Margaret MacMillan, *Mirovori: šest mjeseci koji su promijenili svijet*, Zagreb 2008.)

Izvor 2

P č P

- Zločin stoljeća – tko ga je počinio?

<http://history148-20thcenturyusa.blogspot.com>
Chicago Tribune, USA, 1914.

Aktivnost 2

1. Usporedi dvije karte i utvrdi kakve su bile posljedice Pariškog mirovnog sporazuma u Europi.
2. Pročitaj tekst na karikaturi i pronađi kako je i zašto crtež povezan s kartama.

Izvor 1

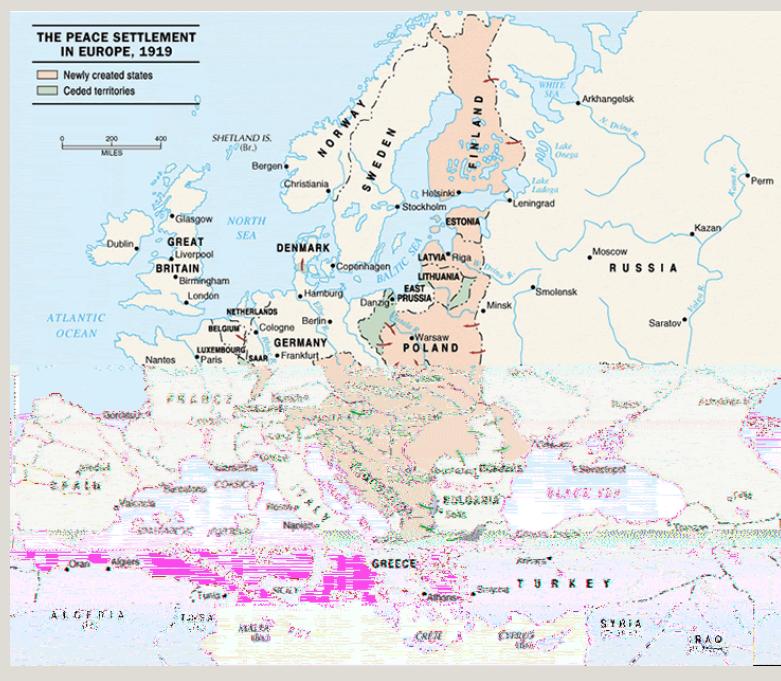

- sve moje godine studija su uzaludne!

Cartoon "Redrawing Europe" published 18/02/1919, Berryman Political Cartoon Collection

Izvor 2

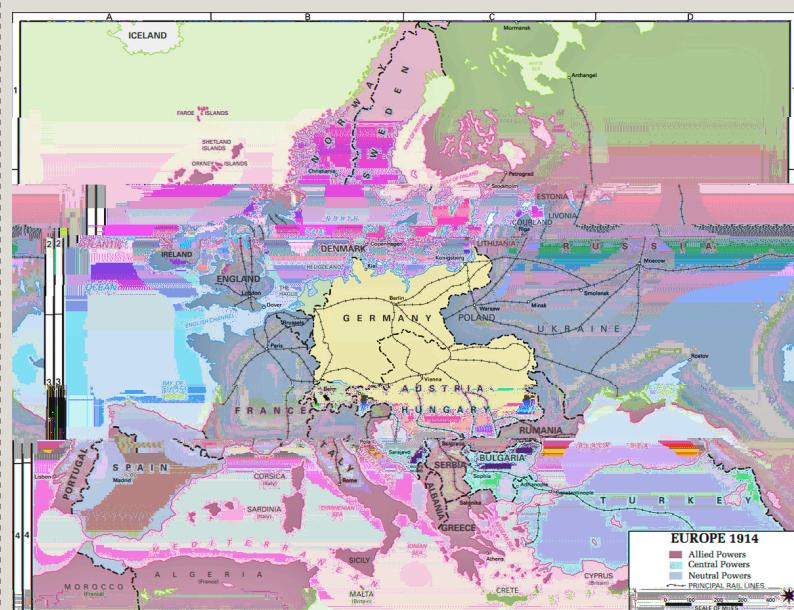
K E 1919.

<http://florigkor.com/WALL5295708.gif>

Izvor 3

K E 1914.

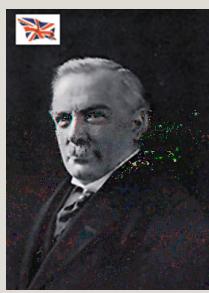
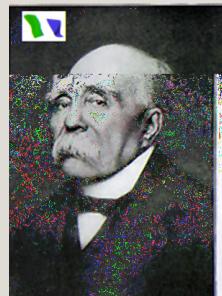
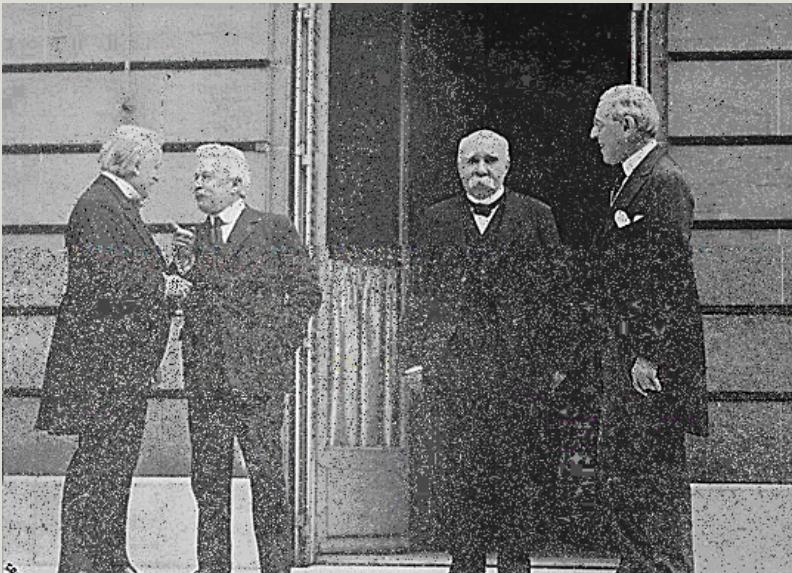

Aktivnost 3

1. Usporedi prva četiri izvora i utvrди ima li nekih zajedničkih ciljeva.
2. Usporedi govor predsjednika SAD Wilsona s izjavom njemačkog ministra vanjskih poslova.
3. Analiziraj kartu i utvrđi koje nove države su se pojavile.

Izvor 1

č

Izvor 3

P A B 1 J C
12. č 1917.

Po na em mi ljenju, Njema ka vi e ne smije imati ni stopu zemlje preko Rajne; organizacija ovih teritorija, njihova neutralnost i njihova privremena okupiranost moraju se razmotriti u razmjeni mi ljenja izme u saveznika. Va no je, me utim, da Francuska, kao najizravnije zainteresirana za teritorijalni status ovog podru ja, ima vode u rije u tra enju rje enja ovog ozbiljnog pitanja.

The Foreign Policy of France from 1914 to 1945 by Jacques Nérée, Routledge Publishers, 2002, p. 267.

Izvor 4

G SAD
Č , 8. č 1918.

Ono to tra imo u ovom ratu, prema tome, nije ni ta posebno za nas. elimo da se svijet uredi i bude siguran zaivot, a osobito da svijet postane siguran za svaku miroljubivu naciju, kao to je na a, koja eli ivjeti svojim ivtom, ure ivati svoje institucije, biti uvjerenja u pravdu i pravedne odnose s ostalim narodima svijeta, protiv uporabe sile i sebi ne agresije. Svi narodi svijeta su zapravo partneri u tom nastojanju, a mi sa svoje strane jasno vidimo da ako se ne uka e pravda prema drugima, ne e je biti ni prema nama.

<http://www.firstworldwar.com/source/fourteenpoints.htm>

Izvor 5

C E P

- Pre-ratne granice
- Poslijeratne granica
- Njemački gubici
- Ruski gubici
- Bugarski gubici
- Bivša Austro-Ugarska

<http://faculty.unlv.edu/pwerth/Europe-1919-2.jpg>

Izvor 6

O N Č M

B -R *

Mi odbijamo na e neprijatelje kao sudce zbog njihovih predrasuda. Mi se ne moemo povinovati tvrdnjama osvaja a (pobjednika), ve jedino nepristranom суду. Prema tome, ja si ne u dopustiti da se udaljim od to aka Wilsonovog mirovnog programa koji su priznale obje strane... Mi smo spremni i za ograni enja na eg suvereniteta, ako na i biv i neprijatelji i budu i susjedi pristanu na jednaka ograni enja.

...Zbog toga se mi drimo Wilsonovih na elu da se nikakva od teta ne pla a pobednicima i da se nikakav teritorij ne oduzima pora enima.

Obvezni smo i spremni popraviti tetu koja je nastala od na ih napada na civile i na teritorijima koje smo okupirali, ali ako ponovno izgradimo ono to je uni teno na tim prostorima, elimo da to bude od na eg besplatnog rada.

* Brockdorff-Rantzau je bio ministar vanjskih poslova Njema ke na mirovnoj konferenciji u Parizu

The Living Age Company, Boston., 1919, str. 68-9.

<http://www.hoddereducation.co.uk/SiteImages/d7/d7270073-b719-494e-9ced-95252ae44e72.pdf>

Aktivnost 4

1. Pažljivo pročitaj svih Četrnaest točaka predsjednika SAD Woodrowa Wilsona i poredaj ih po važnosti.
2. Objasni zašto su na tvom popisu te točke poredane tim redom.
3. Koje su od tih Četrnaest točaka primjenjive na balkanske prilike na kraju Prvog svjetskog rata?

Izvor 1

Č

č

SAD

1. ugovori o miru trebaju se sklapati javno i poslije toga ne smije biti nikakvih tajnih sporazuma, a diplomacija će uvijek raditi javno
2. apsolutna sloboda pomorske plovidbe tijekom rata i mira izvan teritorijalnih voda
3. ukidanje svih ekonomskih zapreka
4. snižavanje nacionalnih naoružanja na najmanju moguću mjeru koja odgovara sigurnosti pojedinih zemalja
5. nepristrano rješavanje kolonijalnih zahtjeva, uzimajući u obzir interese naroda o kojima je riječ
6. odlazak stranih vojnih snaga s ruskog teritorija
7. odlazak stranih vojnih snaga iz Belgije i uspostava njezine pune suverenosti
8. oslobođanje cijelog teritorija Francuske s korekcijom granice u Elzasu i Lotaringiji koje su 1871. oduzeli Prusci
9. uspostava Italije u njezinim nacionalnim granicama
10. puna sloboda za autonoman razvitak naroda Austro-Ugarske
11. evakuacija Rumunjske, Srbije i Crne Gore te slobodan prilaz moru za Srbiju
12. autonoman razvoj za neturske narode u Osmanskom Carstvu, slobodan prolaz kroz Dardanele
13. osnivanje slobodne Poljske s izlazom na more i priključenje Poljskoj onih teritorija koji su naseljeni Poljacima
14. osnivanje Društva naroda, koje će pružiti jamstvo za političku i teritorijalnu neovisnost malih država

<http://www.firstworldwar.com/source/fourteenpoints.htm>

Aktivnost 5

- Analizirajte zastavu, grb i novac Kraljevine SHS te utvrdite koji su simboli bili upotrijebljeni.
- Koriste li se i danas neki od tih simbola? Gdje?
- Analizirajte neke novčanice Kraljevine SHS; koje slike i simboli su korišteni i zašto?

Izvor 1

K SHS / J

<http://zeljko-heimer-fame.from.hr/descr/yu-king.html>

Izvor 2

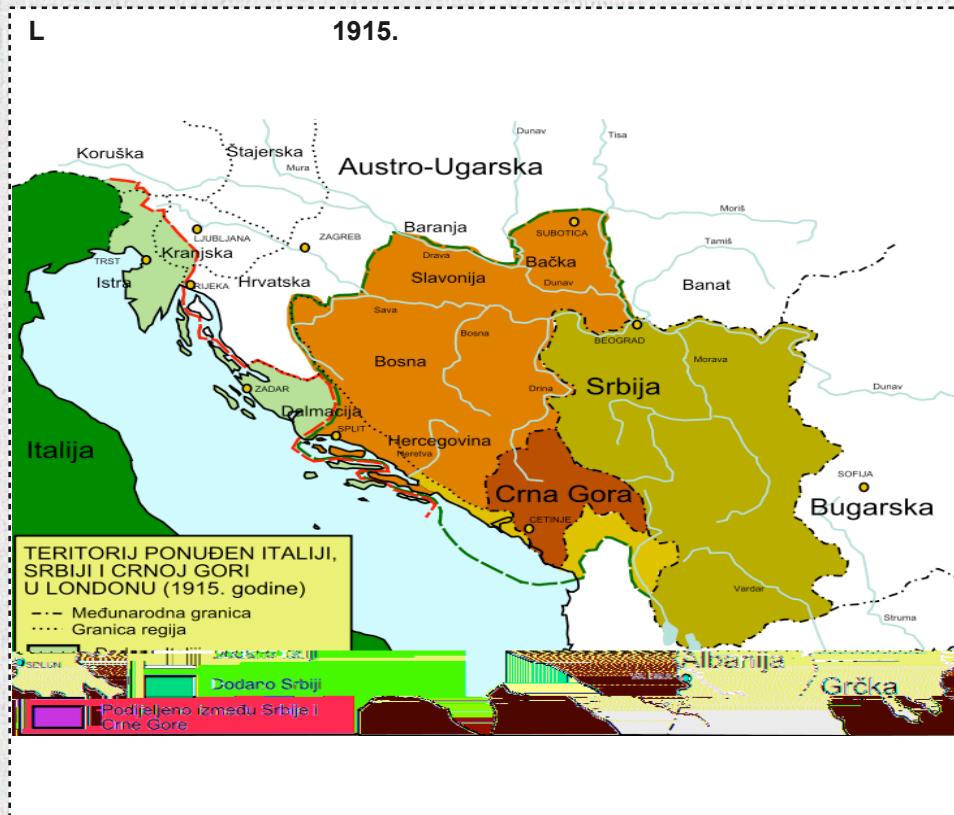
N č Š K SHS / J

<http://www.hnb.hr/novcan/povijest/h-nastavak-4.htm>

	K SHS / J	J Š
Zastava		
Grb		
Novac		

Izvor 1

Izvor 2

L

, 26.

1915.

lan 4

Budu im mirovnim sporazumom Italiji će biti dat kotar Trentino, kompletan Južni Tirol sve do njegove prirodne geografske granice, prijevoja Brenner; grad i kotar Trst; Grofovija Gorica i Gradiška; kompletan poluotok Istra...

lan 5

Italiji će biti dana pokrajina Dalmacija u njezinim sada njim administrativnim granicama...

lan 9

Francuska, Velika Britanija i Rusija u principu prihvataju interes Italije u održavanju politike ravnoteže snaga u Sredozemlju i njezino pravo, u službi cijepanja Turske, na pravedan dio turskog područja koje leži na Sredozemlju...

lan 11

Italiji će pripasti ratna od teta razmjerna njezinim silema i naporima.

lan 16

Ovaj dogovor će se držati u tajnosti.¹

: Velika Britanija, Parlamentarni Radovi, London, 1920, LI Cmd. 671, Miscellaneous No. 7, 2-7

Izvor 3

P Š D Ž S , H S ,
29. 10. 1918.

„Dalmacija, Hrvatska, Slavonija sa Rijekom progla uje se posve nezavisnom dr avom (Buran pljesak i odobravanje.) prema Ugarskoj i Austriji, te prema modernom na elu narodnosti, a na temelju narodnoga jedinstva Slovenaca, Hrvata i Srba pristupa u zajedni ku narodnu suverenu dr avu Slovenaca, Hrvata i Srba na cijelom etnografskom podru ju toga naroda, bez obzira na ma koje teritorijalne i dr avne granice, u kojima narod Slovenaca, Hrvata i Srba danas ivi. (Tako je! – Ponovno svi ustaju uz buran pljesak i poklike.)

Sveop a narodna ustavotvorna skup tina svega ujedinjenoga naroda Slovenaca, Hrvata i Srba odlu it e sa unapred odre enom kvalificiranom ve inom, koja potpunoma za ti uje od svakoga majoriziranja, kona no kako u formi vladavine, tako u unutra njem dr avnom ustrojstvu na e dr ave, utemeljene na potpunoj ravnopravnosti Slovenaca, Hrvata i Srba. (Pljesak i odobravanje.)

U Zagrebu, dana 29. listopada 1918.“

PROGLAŠENJE DRŽAVE SLOVENACA, HRVATA I SRBA
Zagreb, 29. oktobra 1918
F. Šišić, Dokumenti, 189—196

Izvor 4

M B Ć D Ž
S , H S .

Politi ki predstavnici muslimana iz Bosne i Hercegovine opredijelili su se „za politiku narodnog ujedinjenja“ u rujnu 1918., a kada je u listopadu u Zagrebu stvoreno Narodno vije e SHS, vo e bosansko-hercegova kih muslimana uputile su NV SHS sljede u izjavu:

„Ovime izjavljujemo, da pristajemo uz na eli Zagreba ke rezolucije od marta 1918., u kojoj je sadrano na elo bezuvjetnog narodnog samoodre enja i ujedinjenja Srba, Hrvata i Slovenaca u nezavisnu, na demokratskim temeljima izgra enu narodnu dr avu. Dr e i se ovih temeljnih na eli, obavezujemo se, da ne smo ni kao pojedinci, ni kao ma kakva skupina, istupati u javnomivotu, niti davati kakve izjave, bez prethodnog odobrenja Narodnog vije a Slovenaca, Hrvata i Srba.“

Izjavu su potpisali dr. Halilbeg Hrasnica, Zija Rizaefendi , dr. Mustafa Demili , dr. Mehmed Spaho, dr. Mehmedbeg Ze evi i Hifzi Mufti .

Glas Slobode, br.223 od 19.10.1918. godine; Srđan Budisavljević, Stvaranje države Srba, Hrvata i Slovenaca, Zagreb, 1958. godine, str. 79

Izvor 5

S Š P , O

Na sjednici 26. studenoga 1918. „Velika narodna skup tina srpskog naroda u Crnoj Gori“ donijela je ove odluke:

1. Da se kralj Nikola I. Petrovi Njego i njegova dinastija zbaci s crnogorskog prijestolja;
2. Da se Crna Gora s bratskom Srbijom ujedini u jednu jedinu dr avu pod dinastijom Kara or evi a, te tako ujedinjena stupi u zajedni ku Otad binu na eg troplemenog naroda Srba, Hrvata i Slovenaca;
3. Da izabere Izvr ni Narodni Odbor od 5 lica, koji e rukovoditi poslovima, dok se ujedinjenje Srbije i Crne Gore ne privede kraju;
4. Da se o ovoj skup tinskoj odluci izvijeste: biv i kralj Crne Gore Nikola Perovi , Vlada Kraljevine Srbije, prijateljske Sporazumne Sile i sve neutralne dr ave.“

F. Šišić, Dokumenti, str. 258-261.

Izvor 6

S Š P , 1918.

http://www.montenegrina.net/pages/pages1/istorija/cg_izmedju_1_i_2_svj_rata/podgoricka_skupstina_n_martinovic.htm

Izvor 7

, 29. 10. 1918.

H

S

A

http://www.daz.hr/izlozba_persic_galerija.html Downloaded November 1st, 2012.
<http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=679752&page=26>

Izvor 8

P
S
S , H S ,
1918. D ž

<http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=679752&page=26>

Izvor 9

S L C

<http://en.wikipedia.org/wiki/File:KongressfallofAH.jpg>

Izvor 10

, 1918.

http://hr.wikipedia.org/wiki/Prosinačke_žrtve_5._prosinca_1918

Izvor 11

P č ž

Tijekom Prvog svjetskog rata u Hrvatskoj je djelovalo nekoliko pukovnija u sastavu Hrvatskog domobranstva kao dijela austro-ugarskih oružanih snaga. Nakon ujedinjenja u Kraljevinu SHS te su vojne jedinice raspuštene. Potaknuti tim odlukama i uspostavom monarhističkog uređenja umjesto republikanskog vojnici dviju pukovnija su 5. 12. 1918. prosvjedovali na ulicama Zagreba, a pridružili im se i nekoliko stotina građana. Zagreba ka policija otvorila je vatru i ubila 14-oro ljudi. To su bile prve žrtve u novoj državi.

Večernji list, 4. prosinca 2012., Zagreb
http://hr.wikipedia.org/wiki/Prosinačke_žrtve_5._prosinca_1918

1. Prva grupa radi na izvorima vezanim za dokumente koje su izdale makedonske političke grupe i intelektualci.
2. Druga grupa radi na dokumentima (pismima, novinskim člancima) koje su Pariškoj mirovnoj konferenciji uputili stranci koji su bili upoznati sa situacijom u Makedoniji.
3. Treća grupa će analizirati odlomke iz zapisnika s Pariške mirovne konferencije.

Izvor 1

M MRO

VMRO je poslao memorandum bugarskim vlastima negirajući bugarskoj delegaciji pravo da zastupa makedonski narod na Mirovnoj konferenciji. „U ovim odsudnim danima Makedonija ima pravo da digne svoj glas za oslobojenje, za svoju slobodu. Makedonija daje svoj glas pred cijelim svijetom i pred bugarskim narodom i njegovim vlastima.“

Risto Stefov: Dokazi o postojanju Makedonaca kroz vekove, Skopje, 2000.

Izvor 2

B	č	ž	M
M	G	C	
M			

Zürich, 14. 2. 1919.

Skupština makedonskih predstavnika izvan Makedonije traži od Vas da intervenirate na Mirovnoj konferenciji da se Makedoncima prizna pravo na samoupravu, slijedeći primjer ostalih naroda, potvrđujući time Vašu humanitu našeg kojeg je osigurati mir na Balkanu i doprinjeti jamstvima za opštinim mirom.

Povijest Makedonije, Skopje, 1998

Izvor 3

A M

Glavna skupština svih makedonskih zajednica u vicarskoj poslala je Apel predsjedniku francuske vlade Georgesu Clemenceauu i glavnom tajniku Mirovne konferencije Paulu Eugène Dutasti u kojem inzistiraju na dopu tenju da Makedoniju na Konferenciji predstavljaju njezini delegati. Zürich, 14. 2. 1919.

„to se ti e objašnjavaće koje su dali premijeri po pitanju teritorijalnih zahtjeva Srbije i Grčke, Glavna skupština makedonskih zajednica u vicarskoj joj jednom uzima sebi slobodu da apelira na sve predstavnike na Mirovnoj konferenciji da dopuste makedonskom narodu da sam odredi i definira svoju budućnost u skladu s našom da nijedan narod nikada ne e trpjeli stranu vlast ako je to tetno i nekorisno. Iskreno vjerujemo da će Pariski sporazum potpisani 1919. biti jednakopravni za Makedoncima kao i za ostale narode.“

: Makedonska politička udruga, "Makedonija Makedoncima" iz Ciriha. Brzojav predsedniku francuske vlade, 14.02.1919

Izvor 4

S	A	B	
1. 1919.			, 4.

Po tovani gospodine,

molim Vas da mi oprostite na slobodi da Vam pišem, ali to inim zato što je konačno rješenje na Balkanu toliko bitno za vitalne interese katolika u ovim zemljama.

Već 33 godine sam u ovoj misiji, Unijatskoj katoličkoj misiji, koja je na početku Drugog balkanskog rata brojala oko 10.000 katolika. Sporazum u Bukureštu, koji je podijelio Makedoniju bez ikakve pravednosti, bio je razlog da su se ovi jedni ljudi rasprili zbog svoga slavenskog jezika, koji je u crkvama i kolama bio zabranjen.

Grci ne dopuštaju slavenski jezik u crkvama i kolama; stanovnici Makedonije su u velikoj većini Slaveni; oni sebe sada nazivaju Makedoncima i ono što oni žele i što mi želimo za njih jest autonomija pod europskim nadzorom.

Ako Makedonija bude bila podijeljena na bilo kakav način, narod će biti nezadovoljan i ponovno će se, imajući bude moguće, boriti protiv toga. Jedinu nadu mogu vidjeti u jakoj autonomiji, koju se ni Grci, ni Bugari, ni Srbi ne usudit ugroziti; onda će Makedonci, koji su zaista inteligentni i dobri kada ih dobro tretiraju, mirno razvijati ovu prekrasnu i plodnu zemlju i moći naučiti da budu civilizirani.

Vjerujte mi, po tovani gospodine. Iskreno vaše,

Izvor 5

R A R¹ M

„Rekao sam da bih va e Bugarofone radije zvao Makedoncima. Nazivate ove ljudi Bugarofonima zbog njihovog jezika koji sli i na bugarski. Ali, je li to bugarski, govori li se isti jezik u Sofiji? Ne. Makedonski je jednako sli an srpskom koliko i bugarskom. Nisam lingvist i ne bih si dopustio osobnu prosudbu, ali nepristrani balkanolozi su mi potvrdili da je makedonski sli niji srpskom nego bugarskom jeziku. Mogu e je da ima lingvista koji e tvrditi upravo suprotno. Ali ostaje injenica da se makedonskim jezikom ne govori ni u Sofiji ni u Beogradu. To je zaseban slavenski jezik, kao to mi imamo romanski u vicarskoj, koji se govori u Grisonsu, pored talijanskog. Po mom mi ljenju, Makedonce ne treba nazivati ni Bugarima ni Srbima, ve jednostavno Makedoncima.“

R. A. Reiss, Sur la situation des Macedoniens et des musulmans dans les nouvelles provinces grecques. Paris, 1918, pp. 6-7.

Izvor 6

M J B M

London, 26. 2. 1919.

(1) U interesu pravde i budu eg mira na Balkanskem poluotoku neophodno je da se nove granice na Balkanu formiraju tako da se koliko je mogu e poklapaju s granicama tamo njih naroda.

(2) U slu aju Makedonije osobito je po eljno primijeniti ovo na elo zbog suprotstavljenih zahtjeva susjednih dr ava koji su bili izvor beskrajne bijede tog stanovni tva u proteklah gotovo pola stolje a. S autonomnom vladom pod za titom velikih sila stanovni tvu bi bilo omogu eno da se pozabavi vlastitim interesima, da ivi i napreduje bez maltretiranja kojem je do sada bilo izlo eno.

(3) Ako prihvatimo teoriju, koju su razvili Srbi i Grci, da je nacionalna svijest Makedonaca 'fluidna' i da ne pokazuje pristranost bilo kojoj stranoj propagandi, prirodni zaklju ak je da oni treba sami sebe voditi i da treba usvojiti na elo 'Makedonija Makedoncima'.

(5) Autonomna makedonska dr ava treba se prostirati od ar-planine (etni ka granica Srba) na sjeveru do Egejskog mora na jugu te od granice Bugarske na istoku do Albanije na zapadu. Ju na granica, ire i se od Kosturskog jezera do u a Vardara, ostavila bi Gr koj mjesto Ber (Veriju), a Gr ka bi tako er zadr ala Nigritu i poluotok Halkidiku.

(7) Odricanje Srbije i Gr ke od makedonskog teritorija koji zauzimaju od 1913. ne bi bilo nerazumno, s obzirom na velika pro irenja koja e ove dr ave sada dobiti.

(8) Solun, koji je komercijalno neodvojiv od unutra njosti, prirodno bi postao glavni grad nove dr ave.

(9) Ovako predlo eno rje enje zadovoljilo bi iroko prisutnu elju za autonomijom koja je postojala u Makedoniji i u Solunu mnogo godina unazad.

, Sveučiliste Čirila i Metoda, Dokumenti o borbi makedonskog naroda za samostalnost i nacionalnu državu, Tom I 1982., str 651-652.
<http://mk.wordpress.com/tag/aegean-sea/>

1. 33. O ž , 15. 7. 1919.

Razmatrano je rješenje s novom državom Srba, Hrvata i Slovenaca. Prijedlog Italije da se da pravo autonomije Makedoniji (Aneks A) i Albaniji (Aneks B) bio je na dnevnom redu i vrlo se dugo raspravljalo o njemu. Predstavnik Italije je naglasio vašnost pružanja neophodnih jamstava za stanovništvo Makedonije, a naročito Slavena koji nisu Srbi. Gospodin Leeper¹ je sugerirao da, dok nije bilo sumnje da neki oblik samouprave srpske vlade treba dati Makedoniji, nije sigurno treba li takvu obavezu nametnuti državi Srba, Hrvata i Slovenaca, pa bi bilo bolje, kao prvi korak, raspitati se kakvi su prijedlozi Vlade (SHS) za rješavanje ovog područja. Gospodin Laroche² je naglasio izuzetnu vašnost da se ne podriva autoritet Vlade (SHS) uspostavljujući državu unutar države i snažno zamolio da se mijenjaju u unutrašnje stvari te države zadržati na minimumu.

2. 39. O ž , 30. 7. 1919.

...Odbor je zatim raspravljao o Makedonskom pitanju. Iznesena su dva prijedloga, najprije nacrt koji je po zahtjevu pripremio pukovnik Castoldi³ prikazujući Makedoniju kao autonomnu oblast slično kako je urađeno za Ruteniju⁴.

Postignuta je opća suglasnost da ovo nije bilo moguće usvojiti. Drugi je prijedlog, koji je iznio britanski predstavnik, bio da se naprave aranžmani kojima bi drugi narodi bili ovlašteni zadržati predstavnike u Makedoniji kako bi se pojavila ala jamstva protiv represije.

Nikakva definitivna odluka nije proizvedena iz ovih rasprava, ali je dogovoren da različiti lanovi Odbora trebaju, po mogućnosti, iznijeti neke konkretnе prijedloge za sljedeći sastanak.

¹ Allen Leeper, voditelj tiskovnog ureda britanske delegacije na Pariškoj mirovnoj konferenciji.

² Jules Laroche, delegat u francuskoj delegaciji na Pariškoj mirovnoj konferenciji i član Odbora za nove države.

³ Pukovnik Castoldi, član talijanske delegacije u Odboru za nove države.

⁴ Rutenija je drugi naziv za Ukrajinu.

D.H.Miller, *Moj dnevnik*, str.323